

THE ROLE OF API IN THE SYSTEM OF OPEN BANKING OPERATIONS

Rukhsora Hasanova,
Student of Fergana State University.

Annotation: This article provides information about the API system and its role in the open banking sector. Areas of API technology currently available are explored. It also analyzes what results can be achieved using this technology in the open banking sector.

Keywords: API, open banking, innovation, financial platforms, PSD2.

OCHIQ BANKLAR OPERATSIYALARI TIZIMIDA API NING ROLI

Hasanova Ruxsora,
Farg'ona Davlat univertiteti talabasi.

Annotatsiya: Ushbu maqola API tizimi va uning ochiq bank sektoridagi roli haqida ma'lumot beradi. Hozirgi vaqtda mavjud bo'lgan API texnologiyasi sohalari o'rganildi. Shuningdek, ochiq bank sektorida ushbu texnologiyadan foydalanishda qanday natijalarga erishish mumkinligi tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: API, ochiq bank, innovatsiyalar, moliyaviy platformalar, PSD2.

API - bu ikkita kompyuter ilovasiga ular tushunadigan umumiy tildan foydalangan holda tarmoq orqali bir-biri bilan muloqot qilish imkonini beruvchi texnologiya. API-lar kengaytiriladigan, xavfsiz va standartlashtirilgan bo'lib, shuning uchun ularni ishlab chiqish xarajatlari juda past bo'lgan turli xil sozlamalarda qayta ishlatish mumkin. Devid Berlind, ProgrammableWeb.com bosh muharriri, bir vaqtlar ularni taxminiy naqshlari bo'lgan elektr rozetkalari deb ta'riflagan edi, bu naqshlarga mos keladigan boshqa ilovalar ham elektr qurilmalari elektr energiyasini iste'mol qiladigan ulanadi va ularni iste'mol qiladi.

Axborot almashishning bu tizimli usuli tashkilot bo'ylab jamoalarga axborotdan zarur bo'lganda va qayerda hamkorlik qilishini va undan foydalanishini osonlashtiradi, xizmatlar va biznes jarayonlarini bog'lashga, xodimlarning mahsuldorligini oshirishga va hatto mijozlar uchun yaxshi omni kanal tajribasini yaratishga yordam beradi. Xuddi shunday, API lar axborot, xizmat yoki mahsulot kabi biznes aktivlarini tashqi auditoriyaga ko'rsatish uchun ishlatilishi mumkin, shuning uchun u firma chegarasidan tashqariga chiqadi. Bunday tashqi API-lar kompaniyaga hamkorlar bilan qo'shimcha integratsiyani ta'minlaydigan tashkiliy ma'lumotlarni iste'mol qilish imkonini beradi va uchinchi shaxslarga o'zaro savdo va sotish uchun imkoniyatlar yaratadi.

Bankdagi API-lar yangi bo'lmasa-da, ular asosan tashkilot bo'ylab ma'lumotlar resurslarini ochish uchun ichki yoki yopiq foydalanish bilan cheklanadi va yangi ilovalar va tizimlar ma'lumotlaridan foydalangan holda ma'lumotlar siloslarini buzishga harakat qiladi. Biroq, API-larning eng innovatsion va o'yinni o'zgartiruvchi ilovasi ularning ochiq amalga oshirilishi bo'lib, u yagona firma chegarasidan tashqarida soddalashtirilgan va standartlashtirilgan ulanishlarni o'rnatadi. Moliyaviy xizmatlarda API'lardan bunday foydalanish odatda karta tarmoqlaridagi infratuzilmani (VISA va Mastercard kabi) tanlangan elektron tijorat hamkorlari bilan birlashtiradi va bu ko'proq funkcionallik va mijozlar tajribasini yaxshilashga olib keladi.

Yaqinda butun dunyo bo'ylab va ayniqsa Buyuk Britaniya, Yevropa Ittifoqi va Avstraliya kabi geografiyalarda ochiq bank faoliyatini tartibga soluvchi bazalarning paydo bo'lishi bank ishida ochiq API-larni qabul qilishni yanada ixtiyoriy va talabchan qiladi. Har bir mamlakatda yurisdiksiya va ochiq bank amaliyotiga qarab, API-lar hisob va tranzaksiya ma'lumotlarini uzatish, shuningdek, to'lovlarni boshlash va hisoblarni yaratish uchun ishlatilishi mumkin. API qanchalik ochiq bo'lsa, sanoatdagi tub o'zgarishlarning salohiyati shunchalik yuqori bo'ladi.

API-larni to'rtta asosiy usulda kontseptsiyalash mumkin. Birinchidan, API-larni tizimlarda o'zaro ishlash va modullikni ta'minlaydigan integratsiyalashgan texnologiya sifatida tushunish mumkin. Ularning asosiy afzalligi shundaki, ular

interfeyslar, xizmatlar va ilovalar bilan uzluksiz ulanishni ta'minlab, raqamli kontentning keng doirasiga kirish imkonini beradi.

API texnologiyasi standart interfeys (kelishilgan standartlar to'plami asosida) va murakkablikni kamaytiradigan va API-ni iste'mol qiluvchi tizimlarga API provayder tizimlarining o'ziga xos xususiyatlarini bilish zaruratisiz "plug-and-play" imkonini beruvchi abstraksiya qatlamini taqdim etadi.

Ikkinchidan, API-lar innovatsiyalar uchun chegara resurslari bo'lib, dasturiy ta'minot vositalari va [o'rnatilgan] qoidalarga aylanadi, ular platforma egasi va dastur ishlab chiqaruvchisi o'rtasidagi o'zaro aloqa uchun interfeys vazifasini bajaradi.

Shu munosabat bilan, tashkilotlar dasturiy platformaga asoslangan asosiy funktsionallikni baham ko'rishlari va tashqi ishlab chiquvchilarga u bilan o'zaro aloqada bo'lgan modullarni ishlab chiqarishga ruxsat berishlari mumkin, bu esa platformada iste'molchilarga ko'proq qiymat qo'shishi mumkin. Ushbu ramka quyida muhokama qilinadigan platforma biznes modellari uchun muhimdir.

Uchinchidan, API-lar iqtisodiy faoliyatni mo'tadillashtirishi va qayd etishi mumkin (ularning shartlari va xizmat ko'rsatish darajasidagi kelishuvlarni hujjatlashtirish orqali) va shu tariqa ekotizimdagi iqtisodiy agentlar o'rtasidagi shartnomalar sifatida harakat qiladi. Iqtisodiyot nazariyasida shartnomalar bitimlar bilan bog'liq muzokaralar xarajatlarining katta qismini tashkil qiladi va tashkiliy tuzilma va ishlab chiqarish jarayoniga ta'sir qiladi.

Oddiy va kengaytiriladigan texnologiya bilan bunday xarajatlardan voz kechish firmaning tashkil etilishi va uning iqtisodiy faoliyati uchun inqilobiy bo'lishi mumkin. Nihoyat, API-dan foydalanish alohida bo'lgani uchun va ularni yozib olish va boshqarish mumkin bo'lganligi sababli, API-larni o'z foydalanuvchilarining talablari asosida baholanishi, sotilishi va ishlab chiqilishi mumkin bo'lgan mahsulotlar sifatida ko'rish mumkin.

Evropa Ittifoqidagi PSD2 va Buyuk Britaniyadagi Open Banking kabi ochiq bank faoliyatini tartibga soluvchi ma'lumotlar bazalari bank platformalari kabi yangi

biznes modeli g'oyalari bilan tajriba o'tkazish uchun noyob imkoniyatni taklif qilish uchun ma'lumotlar shaffofligini (ko'pincha ochiq API orqali) talab qiladi.

API-lardan foydalangan holda, yangi banklar bozorga osonroq kirishi mumkin, chunki mavjud banklardagi mijozlar ma'lumotlariga ulanish imkoniyati ushbu yangi ishtirokchilarga mijozlar ma'lumotlarini qanchalik yaxshi tahlil qilishlarini ko'rsatish orqali mijozlarni almashtirish imkonini beradi, masalan, ko'proq moslashtirilgan xizmatlarni taklif qilish. va undan pulni boshqarish vositasi sifatida foydalaning. Ushbu yangi ishtirokchilar odatda cheklangan miqdordagi mahsulotlar (masalan, joriy va/yoki jamg'arma hisoblari) bilan boshlanishini hisobga olsak, aksariyat platformalar biznes modeliga amal qiladi, bu esa mijozlarga raqamli platformaga ulanish orqali bir nechta fintech provayderlarining moliyaviy xizmatlaridan foydalanish imkonini beradi mobil ilova shaklida. Shunday qilib, moliyaviy bozorlar deb ham ataladigan birinchi biznes-mijoz moliyaviy platformalari an'anaviy banklarning takliflariga bevosita raqobatchi sifatida paydo bo'ldi. Bank ishi platforma sifatida ishlab chiqilgan bu harakat banklar platforma strategiyasi modelini qabul qilishi va raqobat qoidalarini o'zgartirishi mumkin bo'lgan binolarni tasvirlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati:

1. M. De Reuver, C. Sørensen, and R. Basole, "The Digital Platform: A Research Agenda," *Journal of Information Technology*(2018).
2. Scott, Van Reenen, and Zachariadis, "The Long-Term Effect of Digital Innovation on Bank Performance" (2022).
3. <https://www.mulesoft.com/resources/api/open-banking-apis-benefits>
4. Omarini A. E. et al. Banks and FinTechs: How to develop a digital open banking approach for the bank's future //International Business Research. – 2018. – T. 11. – №. 9. – C. 23-36.